

Continuous Covenant

פרשת כי תבוא – תשע"ט

DEUTERONOMY

PARASHAS KI SAVO

27 / 1-12

Moses and the elders of Israel commanded the people, saying, "Observe the entire commandment that I command you this day. ² It shall be on the day that you cross the Jordan to the Land that HASHEM, your God, gives you, you shall set up great stones and you shall coat them with plaster. ³ You shall inscribe on them all the words of this Torah, when you cross over, so that you may enter the Land that HASHEM, your God, gives you, a Land flowing with milk and honey, as HASHEM, the God of your forefathers, spoke about you. ⁴ It shall be that when you cross the Jordan, you shall erect these stones, of which I command you today, on Mount Ebal, and you shall coat them with plaster. ⁵ There you shall build an altar for HASHEM, your God, an altar of stones; you shall not raise iron upon them. ⁶ Of whole stones shall you build the altar of HASHEM, your God, and you shall bring upon it elevation-offerings to HASHEM, your God. ⁷ You shall slaughter peace-offerings and eat there, and you shall be glad before HASHEM, your God. ⁸ You shall inscribe on the stones all the words of this Torah, well clarified."

⁹ Moses and the Kohanim, the Levites, spoke to all Israel, saying, "Be attentive and hear, O Israel: This day you have become a people to HASHEM, your God. ¹⁰ You shall hearken to the voice of HASHEM, your God, and you shall perform all His commandments and His decrees, which I command you today."

2

9. היום הזה נהיית לעם. — This day you have become a people. When Moses gave his newly written Torah Scroll to the Levites for safekeeping (31:19), the rest of the nation protested, saying that some day the Levites might say that the Torah is theirs exclusively, and the rest of the people have no share in it. Moses rejoiced at this demonstration of love and reverence for the Torah, because it proved that they had matured and become worthy of being called a people (Rashi to 29:3).

שנג

מנחת מיכאל * פרשת כי תבוא (ק"ב)

3

* נתקשו המפרשים מה הפירוש "היום הזה נהיית לעם" והרי ארבעים שנה קודם נהיו לעם.

לאתר פרשת כי תבוא עליון שט

7

מהי היה אותו יום עליו מצביע משה ואומר "היום נהיית לעם", מסתבר שלא בשעה שיצאו ממצרים ולא בשעה שנכנסו לארץ ישראל ואפילו לא ביום מתן תורה, יעויין בגמ' סוף (ברכות סג) שם משמע מקושיית הגמ' שם שהיום הזה הוא בסוף ארבעים שנה.

מה ארע באותו היום? היה הגאון רבי שלמה ברמן זצ"ל ראש ישיבת פוניבז' מביא דברי רש"י (לקמן כ"ג.) "עד היום הזה" – "שמעתי שאותו היום שנתן משה ספר התורה לבני לוי", כמבואר בפרשת וילך שכל ישראל באו לפני משה ואמרו לו: אנו עמדנו בסיני וקיבלנו את התורה וניתנה לכולנו, מה אתה משליט את בני שבטך עליה ונותן את התורה רק לבני לוי ומשה רבינו שמח על הדבר ואמר היום הזה נהיית לעם.

הרי לנו שהיום בו נעשינו לעם, אינו היום בו קבלנו את התורה, אלא דווקא תקופה הרבה יותר ארוכה לאחר מכן, כשבאו כל ישראל ותבעו ואמרו מה אנחנו גרועיים משבט לוי, גם אנחנו רוצים את התורה, דווקא על אותו היום נאמד היום הזה נהיית לעם, באותו יום שהם ביקשו את התורה אז הם נהיו לעם.

נהנה לפי פשוטו המדרש הזה קשה מאוד להבנה מה זאת אומרת שמשה נתן את התורה לבני לוי, הרי ברור שהתורה ניתנה לכל ישראל ומה באמת הפירוש שמשה נתן את התורה רק לבני לוי? ביאר זאת הנצי"ב (לעיל י. ה) (צריך לזכור שהרב מפוניבז' זצ"ל היה מרגלא בפומיה שכל בן תורה צריך לעיין בדברי הנצי"ב

8

וללמד אותו) "בעת החיא הבדיל ד' את שבט הלוי לשאת את ארון ברית ד' ברור מחז"ל שאין הכוונה על שירות בבית המקדש אלא לגבוה, ובעת החיא שהיה שבט לוי במסורה וביטבתה, שמה קיבלו זה השבט ביחוד את עמל התורה, להיות פרושים מהעולם לגבוה כמו שנאמר בגמ' (יבמות פו:) "בראשונה לא היו מעמידיים שוטרים אלא מן הלויים" פירוש מהרבנים וגדולי ישראל, אז נהיו הלויים המבינים לכל ישראל כמו שכתוב ויאמר יאשיהו ללויים המבינים לכל דבר הקדושים לד' תנו את ארון הקודש" והתפקיד של שבט לוי היה להתעסק בריבוי תלמידים ללמדם פלפולא של תורה וזה נהיה בעת החיא כשהבדיל השם אותם לשאת את התורה והגנוז בה במצוותיה ובדקדוקיה.

4 קלו דעת פרשת כי תבוא שרגא

578 סדר

וברש"י: בגלל יום זה נהיו בעיניך כאילו היום באת עמו בכרית.

ויש לתמונה הלא אין הקב"ה בא בטרונאי עם בריותיו (ע"ז דף ג ע"א), ולא נדרש מהאדם אלא דברים שהם באפשרות טבעו להגשים ולבצע, אבל דברים שהם למעלה מיכולתו ומאפשרותו, התורה אינה מחייבת.

5 דעת תבא תורה לו

היום הזה ח"א מצוך (כו, טו). — וברש"י: בכל יום יהיו בעיניך חדשים כאלו בו ביום נצטוית עליהם. דברי רש"י אלה נשנו וחזרו בכמה מקומות, והנה אם כלל זה ידעין מצד הדרשה של מלת "היום הזה", שהוא כמיותר, הרי לא היה צריך לחזור ולנקוט זה כמה פעמים, די היה בפעם אחת ללמוד על כולם, אלא שבאמת אין זה ענין של דרשה לבד אלא כלל הוא שכללה התורה, שעל כל מצוה ומצוה, יש בה דין של חדשים, דין של היום הזה, אדם הולך ללמוד תורה, יהיה בעיניו כאילו היום הוא מתחיל ללמוד — כחדשים. אם מביא בכורים, יהיה בעיניו כאילו היום בפעם הראשון הוא מקיים זו המצוה — כחדשים. הן באת בכרית, יהיה בעיניך כאילו היום הפעם הראשון שהנך בא בכרית — הכל כחדשים. (ועיין היטב דע"ת ב' עמוד קפג).

מנחת מיכאל

ואפשר לבאר על פי דברי המדרש (תנחומא נצבים ג) ג' בריתות כרת הקב"ה עם ישראל אחת כשיצאו ממצרים, ואחת בחורב, ואחת כאן - ולמה כרת הקב"ה עמהם כאן, מפני שאותה הברית שכרת עמם בסיני בטלחה ואמרו "אלה אלהיך ישראל" לפיכך חזר וכרת עמם כאן וקבע עליה קללה למי שחוזר בדבריו, ומכיון שעד עתה על ידי חטא העגל פסקו מלהיות עם ה', לכן עתה שקבלו שוב את התורה על ידי הברית הזאת, חזרו ונעשו שוב עם אלהי ישראל.

הנצי"ב מביא מעוד כמה וכמה מקורות שמה שכתוב שניתן להם את ארון ברית השם אין הכוונה לעבודת בית המקדש, אלא שהבדלים להיות מלמדי תורה לעם ישראל, יתכן שזה היה בד בבד עם עבודת בית המקדש, אבל נכלל כאן התפקיד של שבט לוי ללמוד תורה עם בני ישראל. זו היתה הטענה של עם ישראל שבאו אל משה ואמרו, למה נתת פלפולא של תורה לשבט לוי, אנחנו כולנו קבלנו את התורה והמצוות בהר סיני, ואנחנו כולנו רוצים לא רק לקיים מצוות אלא ללמוד תורה עוד ולהפיץ תורה ופלפולה של תורה.

באמת זו גם גמרא ערוכה (נדרים ה) שמשה רבינו ייחד את שבט לוי שיפיצו את התורה בעם ישראל ועל זה באו כל העם ואמרו אנחנו לא מסכימים, למה נתת את זה לשבט שלך, כולנו רוצים לעסוק בעמלה של תורה, כך לומד מרן הנצי"ב שעי"ז כתוב "היום הזה נהית לעם" כלומר כדי להרגיש שהם נהיו לעם לא היה מספיק מתן תורה ומתן מצוות אלא רק כשהיתה דרישה של כל עם ישראל לבוא ללמוד תורה ולא רק לקיים מצוות, אז נהיו לעם, כיון שהתורה מקיפה את כל האדם בכל רמ"ח איבריו וכל סס"ה גידיו, ולכן אז באותה שעה משה רבינו אמר להם, היום אני רואה שאתם נהייתם לעם, כי במה מיוחד עם ישראל, רק בזה שהוא מבקש תמיד, צמא דורש ומבקש ולא מסתפק במה שיש לו וכשמשה רבינו ראה שהם באו לבקש שהם לא מסתפקים רק שילמדו אותם אלא רוצים בעצמם ללמוד בעמלה של תורה זה מראה שנעשו לעם, כי שבט לוי זה הישיבות.

ה' לכם לב לדעת ועיניים לראות ואזנים לשמוע עד היום הזה". חזינו, כי היה זה יום מיוחד, יום בו הושלם תיקונם של ישראל ונעשו כבירה חדשה, והעלה אותם משה למדרגה של 'עם סגולה'. כמקבילה לדברי הגמרא דלעיל, ביום זה הגיעו ישראל למעלת מי שהתורה מתקיימת בו. בו ביום הם נהפכו לעם סגולה לנצח נצחים. אמנם, יום זה לא חל ביציאת מצרים ולא ביום מתן תורה ואף לא ביום שהוקם המשכן, אלא דווקא בסוף שנות המדבר, אחרי שעברו את כל ייסורי המדבר, כמאמר הכתוב (שם שם, ה) "לחם לא אכלתם ויין ושכר לא שתיתם". לאחר שעברו בארץ צייה וצלמות והלכו אחרי הבורא מתוך ייסורים, רק אז, אחרי ששרדו בנסים את הנחשים והשרפים, המלחמות והניסיונות, לאחר שכתתו את גופם באופן מוחלט, זכו להיות לעם והגיע' למעלת ה'סגולה' כדברי הפסוקים. רק לאחר כל היגיעה וההתמודדות, הושלם תיקונם כראוי.

ומדויקים הכתובים. "ולא נתן ה' לכם לב לדעת ועיניים לראות", כלומר שלא הגיעו עד אז למעלה שיהיה גופם תורה, שלב הבשר שלהם יהיה 'דעת', שעיני הבשר שלהם יחזו אלוקים ואזניהם ישמעו אמרי קל. למעלה זו הם לא הגיעו 'עד היום הזה', עוד מדויק הפסוק הפלא ופלא, מאי דכתיב (במדבר יט, יד) "זאת התורה אדם כי ימות באהל", לאמור: אדם שממית עצמו באוהלה של תורה, עליו ניתן להצביע ולומר "זאת התורה", כי הוא עצמו תורה מהלכת, ודוק. ומוסיף ה'שפת אמת' ומבאר, כי זהו פירוש הפסוק (דברים כו, ה) "וה' האמירך היום", שהקדוש ברוך הוא העלה והבדיל את בני ישראל ביום מיוחד זה למדרגה זו שגופם יהיה תורה ממש.

THE CALL OF THE TORAH *Re Munk*

12
 This day you have become a people to HASHEM, your God. Rashi (to 29:28) notes that it was only here at the Covenant in the plains of Moab that the people of Israel took responsibility for each others' public actions. From this point on each person was obligated to safeguard the integrity of Israel against openly committed sins. (See also the commentary to 29:28 and Genesis 18:25.)

ירחי כלה סוכה ח"א עמ' ל"ד

שפתי דעת / פרשת כי תבוא

10

שנה שמן פרשת כי תבוא המזב

13
 הנה בגמרא (ברכות ס"ג:) דרשו מלת "הס-כת" — עשו כתות כתות ועסקו בתורה וכי, משום שאין התורה נקנית אלא בחבורה וגו' ד"א כתתו עצמכם על דברי תורה, שאין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עלי וכי.

הנה, כתיב כאן 'היום הזה נהיית לעם' ופרש"י בכל יום יהיו בעיניך כאלו היום באת עמו בכרית: ולעיל (בפסוק טו) איתא ג"כ 'היום הזה ה' אלקיך מצוך לעשות את החקים' פרש"י ג"כ בכל יום יהיו בעיניך כחדשים כאלו בו ביום נצטוו עליהם, ולכאורה למה בעי לכפול הדברים. אלא דבאמת הם שני דברים נפרדים, דלכתחילה בא הציווי של בכל יום יהי בעיניך כחדשים — על כל יחיד ויחיד לעצמו בקיום התורה והמצוות: אבל כאן המדובר הוא על 'היום נהיית לעם' שעי"ז כתב רש"י באת עמו בכרית — וזהו ברית לקהל עדת ישראל כולו, בתור עם ה', בנוסף על מה שנצטווה כל יחיד לעצמו. דכאן מדובר על ערבות של יחיד לחבירו ככלל, דקבלת הברית הוא מה דענו כל העם אמן על הברכות וקללות בהר גריזים ובהר עיבל, וכמו אמן דקבלת שבועה דילפינן מסוטה כמו"כ הוי אמן בקבלת ברית של קללות וברכות.

ואי"כ י"ל, דזהו מה שדרשו חז"ל דהוסיף משה בהא דאמר 'הסכת ושמע ישראל' דמלבד מה שנצטווה כל אחד ואחד לעסוק בתורה יש גם מעלה נוספת בהא דעשו כתות כתות ועסקו בתורה יחד, דיש מעלה בעצם הלימוד בחבורה, וגם יש בזה רוח של הערבות של אחד על השני: וכן הפירוש השני כתתו

עצמכם ג"כ י"ל דאיכא בשני אופנים, ראשית כפשוטו דאינו מתקיים אלא שמי שמפקיר את גופו לתורה והכל בבחינת נשמה ואינו עוסק בהכלי עוה"ז, אבל יש בזה גם ענין של ביטול הישות עצמית ואינו רק עוסק בתקון עצמו ונשמתו אלא גם בעד חבירו, ועי"ז פירשו ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה — דהיינו פועל יוצא לראות שהתורה מתאהב גם לחבירו, דעי"ז הדגשת הכתוב כאן הוא על הברית של הכלל כולו — ועי"ז בא 'הסכת ושמע ישראל'.

את הפסוק (דברים כו, ט) "הסכת ושמע" דרשו חז"ל (ברכות סג, ב) "כתתו עצמכם על דברי תורה", כדברי ריש לקיש שאמר "מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה, שנאמר (במדבר יט, יד) 'זאת התורה אדם כי ימות באהל'". ויש לקיש דורש, כי על מנת שהתורה תתקיים באדם, עליו לכתת את עצמיותו ולבטל את צרכיו, עד כדי שימסור עצמו בכל כוחו ומאודו על התורה. ה'שפת אמת' לומד, כי המקור הראשוני לדרישה זו נמצא בפסוק זה.

תחילה יש לחדד את הדברים, מה משמעות המושג "אין דברי תורה מתקיימין". איזה סוג קיום יש לדברי תורה באדם ומה החילוק בין אדם שדברי תורה מתקיימים בו שהוא נעלה על פני רעהו שדברי תורה לא מתקיימים בו.

בפשטות, כאשר אדם ממית עצמו על התורה, בוודאי שהתורה חוקקת רושם בפנימיותו והיא מתקיימת בו. ומנגד, כאשר לומדים תורה בשטחיות ובנוחיות, אין הדברים עושים רושם ואינם נחקקים. אך לדברים עומק יתר. במאמרו לשבועות כתב ה'שפת אמת' (תרמ"ד ד"ה 'בעיני מגילת רות'), כי בכוחם של בני ישראל להיות מעשיהם עושים חקיקה ורושם בכל העולמות. אדם הלומד תורה בצורה הנכונה, אין הוא אדם היודע תורה, אלא הוא כביכול הופך את כל הגשמיות שלו ואת כל גופו לתורה ממש. עד כדי כך, שגם מעשיו הגשמיים והארציים ביותר, הינם בבחינת תורה וחוקקים רושם בעולם. ריש לקיש קובע, כי מי שממית את עצמיותו הגשמית

ומפנה את מהותו ופנימיותו לתורה, הרי הוא הופך את גופו להיות כלי קיבול לתורה והתורה מתקיימת בו. בעל מדרגה זו, הוא עצמו בבחינת ספר תורה מהלך, כאשר התאונן רבא ואמר (מכות כב, ב) "כמה טפשאי שאר אינשי דקיימי מקמי ספר תורה ולא קיימי מקמי גברא רבה". תלמיד חכם, מעלתו אינה פחותה מספר תורה כתוב בדיו על גבי גויל.

עתה מברר ה'שפת אמת', כי ענין זה ודרישה זו התחילה כבר בימים ראשונים. הפסוקים בפרשתנו עוסקים ביום האחרון של משה רבנו עליו השלום כמנהיג האומה. הוא אסף את ישראל ובישר להם "היום הזה נהיית לעם" ובהמשך (דברים כו, ט-יח) שוב מוצאים אנו שמתייחס משה רבנו ליום מיוחד זה, בהדגשה מיוחדת בלשונו: "היום הזה ה' אלהיך מצווך... את ה' האמרת היום... וה' האמירך היום להיות לו לעם סגולה". וגם בהמשך שיחתו (שם כט, א) הוא גורס בדבריו "ולא נתו

16

במשנה פ"ד דסנהדרין איתא "למה נברא האדם יחידי, שכל המקיים נפש אחד מישראל כאילו קיים עולם מלא", ונספח"ק בית ישראל מדייק בלי המשנה כי העיקר הוא הנפש. הכל מבינים כי הלל גוף חסונה הוא דבר גדול, פיקוח נפש הוא דבר שכל מזורזים לעשותו, אבל המשנה מדגישה שצדק, צדקת שמכנים יראת שמים נפש האדם הרי הוא כאילו קיים עולם מלא. נספח בית ישראל מנאמר כי כל הפרשה אנו למידין דבר זה, שצדקים להשתדל להכניס יראת שמים וחורה לאחרים, ונבאר צדקה הפרשה לפי דבריו.

בבבשינו אנו למידין ענין פתוי הנפש, והעונש הגדול שנענש עבור זה

שהסית את האדם לאכול מעץ הדעת, ומדה טובה מרובה, אם יכולין להסית אדם לבוא לידי חטא, הלא בודאי שיש כח לבני ישראל להביא יראת שמים לתוך השני, אם יש יכולת להשפיע על אדם לעשות דבר לא טוב, אז מדה טובה מרובה, מסייעין מן השמים למי שרוצה להכניס יהדות ויראת שמים לתוך השני, ומדה טובה מרובה אם הנפש הביא מיתה והעדר חיים, כמה חיים אדם כזה מביא לעולם, צדק שמשפיע על אחרים ומביא לתוכם קלח יהדות.

15

שמעתי אומרים בשם קדמו, למה הלז של האדם הוא על דא שמאל, הלא לימין הוא לעולם החשוב יותר, והלא הלז הוא עיקר חיות האדם, ומנאמר כי לב האדם אינו

בשציל עמנו, אלא הוא בשציל הזולת, להרגיש צדק של חצירו ולא הצדק הזולת, ולכן הלז צדק שמאל, כי הוא לימין האדם האחר, שזה תכלית כל האדם, והוא צדקת צדק היותר חשוב שהוא ימין.

קין אמר "השומר אחי אנכי", אבל כנראה אין זה טענה נכונה, רק צריך להיות שומר אחיו, כל בני ישראל הם אחים זה לזה, וצריך האדם לדעת כי יש לו אחריות על אחיו, ואין יכול לפטור עצמו בטענה של השומר אחי אנכי.

אחר פרשת קין כתיב "זה ספר מולדות אדם", ואיתא בתור"כ (קדושים פ"ד) ואהבנו לרעך כמוך אר"ע זה כלל גדול בתורה, בן עזאי אומר זה ספר מולדות אדם כלל גדול יותר, ופי' הדעת זקנים צפרשתנו, כי מר"ע שמעיין רק כמוך, מה דעלך סני לחצרך לא תעביד, אבל בן עזאי אמר שאף

17

מתאמת, נעשה היא בעצמה חזק יותר, וכן הוא בכל פעם, ע"י השפעה על הזולת, נעשים יותר מחזק. וזה הרמז לאחר פרשת קין שאמר השומר אחי אנכי, אמרה תורה שזה הדרך אינו נכון, רק זה ספר מולדות אדם, שצריך לחוש לכבוד חצירו, ולהשפיע עליו.

בתיב "בדמות אלקים עשה אותו", כי האדם נברא בצלם אלקים, וצדק האדם חוטא הרי פוגם בצלם זה, וכאשר הוא מחזיר אדם אחר בתשובה הרי מחזיר לו את הדמות. והוא כעין פתיית המתים ממא. חו"ל אמרו (ספרי כי תשא פסקא מ"ב) "ללמדך שמחטיא האדם קשה לו מן ההורגו שההורגו אין מוילאו מן העולם הזה ומהעולם הבא. והמחטיאו מוילאו מן העולם הזה ומן העולם הבא", א"כ מדה טובה מרובה כמה גדול המעלה של אדם המביא יהדות לתוך אדם

18

206 / IT'S NEVER TOO LITTLE, IT'S NEVER TOO LATE, IT'S NEVER ENOUGH R. Frand

Commenting on the words *Ve'ahavta eis Hashem Elokecha, Sifri* states, "*Ahaveihu al habriyos — make Hashem beloved by others.*" If it seems that my earlier comparison of love of Hashem to love of our children or spouses was irreverent, listen to the way the Rambam explains this *Sifri*: "Just as one who loves a person will want others to be as enamored with him or her, so too, one who truly loves Hashem will want others to love Him as well." Who is the prime example of a person who loved Hashem so much that he spent his life sharing his love of Hashem with others? The Rambam concludes that we should follow the teaching of the *Sifri* and make Hashem beloved by others, "Like Avraham, our forefather — as the Torah states, 'And the souls that they made in Charan.'" [These souls were the people who were taught by Avraham and Sarah to recognize Hashem, serve Him, and love Him.]

To bring this concept down to modern terms, I will offer you some contemporary examples, with the caveat that the comparison should not be taken literally in any way, shape, or form. There is an American concept called "enthusiasts," people who will spend their every waking moment obsessing about something that they hold dear. There are, for example, baseball enthusiasts, computer game enthusiasts, and food enthusiasts. These people devote their lives to their interest, and will convey their enthusiasm to anyone who is willing to listen — and often to those who would much prefer not to listen. *Lehavdil* — and I use this comparison only in order to clarify the concept — the Rambam teaches us that Avraham Avinu was a "Hashem enthusiast." He traveled far and wide, spreading the idea of monotheism to the masses, out of his deep love for Hashem. The mitzvah of *ahavas Hashem* obligates each one of us to become a "Hashem enthusiast," and should cause us to want to share our love for Hashem with all who are willing to listen.

היום הזה נהיית לעם בכל יום יהיה בעיניך כאילו היום באת עמו בכרית (רש"י), וכענין הזה אנו מוצאים לעיל שם לענין מצות, היום הזה ה' אלהיך מצוך לעשות, בכל יום יהיה בעיניך כחדשים כאילו בו ביום נצטוית עליהם (רש"י), ויש לשאול, תינת לענין מצות שבהן מבואר היטב הצורך שיהיין כחדשים, שאין דומה עשיית מצוה שעושים אותה תיכף לצויה מפי ה' כמאמרה ממש, בלי שינוי וגרעון או תוספת, בלי סרך של מצות אנשים מלומדה ובלי התישנות כלל, למצוה שהיא נעשית על דרך המלומדה, ולזה נצטוינו שלעולם יהיו המצות כחדשים בעינינו כאילו בו ביום נצטוינו עליהן.

אבל מה ענין הוא בכרית, והרי הכרית גכרתה בשעתה ולעולם, ומהי המצוה שתהיה הכרית חדשה כאילו היום באנו בכרית, ולמדים אנו שהכרית אין ענינה כריתת ברית בלבד, אלא חלק מן המצות, והיינו שהמצות מעשינה ע"י ברית, כלומר קיום נצחי, ושכלל קיום מצוה יהיה בה קיום הכרית עם הקב"ה, שתהיה בה בחינת למען אשר יצוה את בני ואת ביתו אחריו ושמו דרך ה', שקיום המצות לא יהיה אך קיום מצד המקיים עצמו לשעה, אלא גם קיום לדורות הבאים אחריו.

יחד עם קיום המצוה גם ישריש בלבו שורש פורה טוב שיפריה וירבה גידולים בכל הדורות אחריו, והכרית היא באמת מעלה עליונה במצוות, ולכן כשם שיש במצוות עצמן חיוב שיהיו בעינינו כחדשים, כן הוא גם בכרית, שתהיה חדשה וכאילו היום באנו עמן בכרית, וכרית זו בקיום המצוות התחילה

מהאבות, וכמ"ש בא"א כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו אחריו, כלומר החיבה הגדולה העולה על חביבות האדם שהיתה עד שבא א"א, היא משום למען אשר יצוה.

וזהו שאז"ל (פסחים קי"ז), אמר ר"ל ואעשך לגוי גדול זה שאומרים אלהי אברהם, ואברכך זה שאומרים אלהי יצחק, ואגדלה שמך זה שאומרים אלהי יעקב, יכול יהיו חותמים בכולן, ת"ל והיה ברכה, כן חותמין ואין חותמין בכולן ע"כ, בזה למדנו ז"ל שאף כי עלו האבות במעלה זו אחר זו, מ"מ כלולות הן כל המעלות במעלת א"א, כי מעלת אלהי יצחק היא כלולה בואברכך והיא הברכה שנתברך בה אברהם, וגם מעלת אלהי יעקב היא מעלתו של א"א ואגדלה שמך, ולכן חתימת הברכה, מעלת המגן של הקב"ה עם ישראל עד סוף כל הדורות, היא מעלת א"א, ואין חותמין אלא בו בלבד, כי גם מעלת לישראל ברית עולם היא מעלתו, וכריתת ברית עם אברהם ברית עולם היא.

21

וכשם שהוא בקיום המצות, כן בעבירות, העבירות עצמן והעבירה על אי עמידה בכרית, וכמ"ש (דברים כ"ט) פן יש בככם איש אנ אשה אשר לבכו פונה היום מעם ה' אלהינו, והיא העבירה עצמה, פן יש בככם שורש פרה ראש, פי' הרמב"ן ז"ל פן יש בככם שורש רע שיפריה וישגה, וכימים הבאים יוציא פרחים רעים ויצמיח מרורות, וזה את אשר איננו פה היום, כי האב שורש והבן נצר משורשיו יפריה, והזכיר השורש לומר כי הוא יכול להביא באלה הדורות הבאים, שהשורש אשר ממנו יצמחו הוא לפניו היום, והוא בא בכרית ובאלה הזאת עכ"ל.

22

והגר"א ז"ל ביאר עיקר זה יותר וז"ל, השורש שיצמח ממנו פירות רעות ראש ולענה, כמ"ש וז"ל פסל מיכה עבר עם ישראל בים, והלא היו כמה מאות שנה ביניהם, אלא השורש שצמח ממנו האיש מיכה שעבד הפסל, הוא שעבר עמהם, וכמו שנסתלקה השכינה בעת שראה יעקב את אפרים שעתיד לפרות ממנו ירבעם בן נבט, וכן אמרו (סנהדרין פ"ב) הוא זמרי בן סלוא הוא שלומיאל בן צורישידי הוא שאול בן הכנענית, וח"ו שזמרי יהיה נשמה אחת עם שלומיאל הצדיק בחירי ישראל, והוא על דרך גנאי לו ולמשפחתו ולשבטו, והיה החטא פורה מן השורש מן שאול בן הכנענית, וזהו שורש פורה ראש ולענה עכ"ל.

וממה ששקל הכתוב שניהם בשוה, והיינו היה בשומעו והתברך בלבכו לא יאבה ה' סלוח לו ומחה ה' את שמו והבדילו ככל אלות הכרית הכתובה בספר התורה הזה, עונשים איומים ונוראים, לזה שיש בו שורש פורה ראש ולענה, שכיום הוא צדיק במעשיו כאחד מבני דורו של משה רבינו, שגם משה רבינו אינו רואה בו שום פגם, אלא שבעמק לבכו יש בו שורש פורה ראש ולענה, אשר יפריה וישגה בדורות הבאים, שגם הוא עומד באותו האיום שעומד האיש אשר לבכו פונה היום מעם ה' ללכת לעבוד את אלהי הגרים.

למדים אנו כי ענין הכרית במצות אינה רק מעלה בלבד, אלא חלק מחלקי המצוה ושה אלהיך בעונש ושכר, וכמו שהאדם חייב לירא ולפחד שלא יענש על העבירות עצמן, כן הוא צריך לירא ולפחד שלא יענש על אי עומדו בכרית לעולם, והניח שישתרש בלבכו

23

שורש פורה ראש ולענה, אשר יפריה וישגה בדורות הבאים, ואפילו לאחר כמה מאות שנה יפנה מי מדורותיו מאחרי ה' מכוח השורש שבלבכו היום, כבר בא היום בכרית ובאלה הזאת, וכן הוא ודאי גם במידה טובה מרובה, שהשורש הטוב שקול הוא כמעשה הטוב שתחול עליו הברכה כבר היום, לפי מה שיפריה וישגה בדורות הבאים אחריו.

אולם עדיין יש לשאול, היאך יתכן שיהיה עונש חמור כזה שלא מצינו כמותו בכל התורה גם בקללות של בחוקותי ומשנה תורה, והיינו הבדלה לרעה עד מחייה מתחת השמים, על מחשבה שבלב בלבד, והנה קרא הכתוב להאלות אלות הכרית, והדבר צריך ביאור, ואכן הענין מתבאר על פי העיקר הגדול שכתבו הרמב"ן ז"ל בפי' בא וז"ל, מן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דבריו ומקרינו שכולם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד, אלא אם יעשה המצות יצליחו שכרו, ואם יעבור עליהם יכריחו עונשו בגזרת עליון עכ"ל.

וענין עמוק זה בהנהגת העולם, אינו אלא בישראל בלבד, שאין להם לישראל בעולמם טבע ומנהגו של עולם כלל, אלא כל ההנהגה עמהם היא רק לפי הנהגתם בתורה, וכמ"ש במאמרם ז"ל, כשם שאתה הוה עמי כך אני הוה עמך, ולכשנעמיק עוד יותר נקצא למדים, שכמו שיש ברית בין הקב"ה עם ישראל וכל קיום התורה ומצותיה איחוד ומשולב בקיום הכרית ושלא לעבור עליה, וכמשנ"ת, כן יש ברית בין התורה והעולם, שקבע הקב"ה ברית

לעולם, שאצל ישראל מקבלי התורה יהיה העולם משולב ומקושר בכרית עם התורה, שכל הנהגת העולם תהיה רק על פי הנהגת ישראל בתורה, אם בחקתי תלכו תחול הברכה בכל הנהגת עניני העולם עמהם.

24

וא"כ הרי אין פלא שהענישה אותו התורה בעונש מר ואיום כזה שתרבץ בו כל האלה, ככל אלות הכרית הכתובה בספר התורה הזה, ואין זה באמת אלא מידה כנגד מידה, על שאינו מאמין באלות הכרית, שהרי מי שאינו מאמין באלות הכרית, אינו מאמין בכריתו של הקב"ה עם ישראל, ואין לו חלק בתורת משה רבינו דהא בהא תליא, ואין לו באמת תקוה אלא למחית שמו מתחת השמים, א"כ ישוב ויתקן לבכו ומעשיו, ואו במקום שתרבץ בו כל האלה ישיגוהו כל הברכות שבת"כ ומשנה תורה ברכות הכרית. (דליות יחזקאל עמ' ק"ג).

RASHI EXPLAINS THAT THE WORD "TODAY" REFERS NOT to the specific day on which Moshe delivered this message to Bnei Yisrael. Rather it means that on each and every day

* we must feel as if we had just now entered into a covenant with Hashem.

~ Constant renewal is the key to remaining fresh and energetic in Hashem's service. Otherwise, even the most enthusiastic religious observance will eventually descend into the monotony of a dry routine.

➔ The Piasetzna Rebbe once lamented the fact that albeit blessed to be born a Jew he never had the opportunity to convert to Judaism. Rather than having been born and raised in Hashem's service, he would have preferred to have been able to show Hashem his eager willingness to serve Him by making the conscious decision to convert.

To some extent, we are indeed able to convert ourselves to Judaism each day anew. A convert must commit to observing the entire Torah. If he presumes to accept the entire Torah with the exception of even one detail of any mitzvah, his petition to convert is rejected. So too, we must make a new commitment every day, firmly resolving to observe the entire Torah, leaving no detail of any mitzvah forsaken. Thereby, we renew the covenant Hashem made with our forefathers on Har Sinai, and are converted once again to His service.

ר' אליעזר

אשר אנוכי מצוה אתכם היום, ולא תסור מכל הדברים אשר אנוכי מצוה אתכם היום, וכהנה רבות. ולכאורה הכוונה בכל הפסוקים הללו על היום המיוחד שבו דיבר משה אל כל ישראל ואין זה יום מותו, כפי שנראה בריש פרשת נצבים. ואם כן מתעוררת ביתר שאת השאלה מדוע פירש רש"י בשני מקומות אלו שלא כפשוטו, אלא שנצטוינו שיהיו הדברים הללו כחדשים בכל יום.

* וביאור הדברים הוא כי באמת התורה ניתנת בכל יום מחדש, והברית שכרת השם יתברך עם ישראל מתחדשת בכל יום, וכמו שתקנו חז"ל לברך 'נותן התורה' בכל יום, וכן נאמר (ירמיה לג, כח) 'אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת'. כי טעות היא לחשוב שהתורה הקדושה דומה לספר הסטוריה כל שהוא שנכתב בזמן מסוים ונשארו כמות שהוא כל הימים, אלא מציאות התורה והברית מתחדש בכל יום, כמו הבריאה כולה שנאמר בה (ברכת יוצר אור בשחרית) 'המחדש בטובן בכל יום תמיד מעשה בראשית'.

זה הטעם שהתורה נקראת תורת חיים, וכמו שכתוב כי הם חיינו. כי אין התורה דבר סטאטי העומד במקומו כדומם, אלא התורה הוא ענין רוחני חי. ואם אמנם עמוק מאד הוא המושג הזה, ולהבנתו על בורין נצרך ראשית ללמוד תורה בהתמדה וגם לעיין בתורה בעמל ויגיעה רבה, מכל מקום זהו אשר אומר רש"י, שהתורה היא דבר שבאמת מתחדש בכל יום, וגם הברית של התורה מתחדשת, ולכן חשוב לכל אחד לראות כאילו היום היה מתן תורה, שעל ידי זה אולי יוכל להגיע אל ההבנה האמיתית של תורת חיים.

תשס"ח

ר' אסף

"וידבר משה והכהנים הלויים אל כל ישראל, הסכת ושמע ישראל, היום הזה נהיית לעם לה' אלקיך" (דברים כז, ט)

"וכי אותו היום ניתנה תורה לישראל, והלא אותו יום סוף ארבעים שנה היה? אלא ללמדך, שחביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום, כיום שניתנה מהר סיני. אמר ר' תנחום בריה דר' חייא איש כפר עכו, תדע, שהרי אדם קרא קריאת שמע שחרית וערבית, וערב אחד אינו קורא, דומה כמי שלא קרא קריאת שמע מעולם" (ברכות סג)

ובכל זאת, סוף כל סוף, נהיינו לעם לפני ארבעים שנה, איך זה מדגישים "היום הזה"?... נניח שבין, כי אף היום הזה ראויים הננו להיות לעם, הכי משום כך, רק היום נהיינו ולא לפני ארבעים שנה? מהי בכלל החשיבות המיוחדת לכך, שהיום נעשינו לעם, סוף כל סוף הננו "עם", מה לי היום מה לי אתמול? אדרבא, לכאורה "עם" ותיק עדיף?...

ומהי ההשוואה לקריאת שמע, הכי משום שאתו אחד קרא קריאת שמע, ודומה כאילו לא קרא מעולם, הכי משום כך, גם היום הזה נהיית לעם?... וה"מעמד הר סיני", חיו, "דומה כאילו אינו"...

• ומדוע באמת דומה אותו אדם, כאילו לא קרא קריאת שמע מעולם, הלא סוף כל סוף, חוץ מאותו ערב, הקפיד ולא החסיר אף קריאת שמע, אף

באותו יום בבוקר קרא קריאת שמע, ומה הוא שמיחל עליו את חידומה כמי שלא קרא קריאת שמע מעולם?"

הפשוט, אחר הוא:

— אמנם כן. מה שהיה בשעתו, היה. כל הזכויות שמורות, והשכר שמור לבעליו. ודאי שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה (פסחים קיח.). כל קריאת שמע ושכרה עמה.

~ אבל עד כמה שנוגע חדר ל"עכשיו", האם מועלת לו לאותו אדם, שיחא עתה נחשב כמו שיש עליו עול מלכות שמים — אין קריאותיו הקודמות מועילות כמלא נימה.

• אין שום מעשה, או תנועה, נמחקים. הם נשארים בגדלם הטבעי, עדי יגיע לפני שוכן מעונה לדיו וחשבון.

אבל עד כמה שנוגע חדר לגברא, אם נתון הוא תחת עול המעשה, ודאי וברור, שלפורק עול רח"ל, לא תעמוד הזכות של העול טרם פריקתו...

— נכון כי אך פעם אחת לא קרא קריאת שמע, רק בשעה זאת אינו מקבל עליו, רח"ל, עול מלכות שמים.

~ אבל הלא עתה פרק את העול, ועל שעת פריקת העול, או אי קבלת עול מלכות שמים, על שעה זאת, ודאי שהיהו כאילו לא קרא קריאת שמע מימיו.

כי מה תועיל קריאתו לשעת פריקתו? ודאי שבנוגע לשעה זאת, ש"לא" קרא בה קריאת שמע, דומה הוא כאילו לא קרא קריאת שמע מעולם.

* גם עם השם, אינו עם השם רק מפני שאתמול היה כך. ואף על פי שהריחן קיים ועומד כעם השם, אף על פי כן, אוי ואבוי לו לעם השם, שהויתו תלויה רק במה שהיה אתמול...

עם השם חייב להיות כזה, שהוא מתחדש והולך, וכל יום ורגע הוא מסוגל להתחוות מחדש, כעם השם.

משום שעם השם איננו רק תואר, אלא איכות, מציאות אישית לא רק שונה, אלא אחרת - הויה של "עם השם". ולכן חשוב כי "היום הזה נהיית לעם", משום שלגבי "היום", לא יועיל אלא היעכשיו, ואם אין "היום הזה", לא יועילו לו כל ההתהוויות של האתמולים.

דומה עליו, לענין החיים, כאילו לא נהיה לעם מעולם... ודו"ק מאד.

וללמדך, כי ללא חביבות התורה על לומדיה, אינם ברי-הכי, להיותם לעם היום הזה. משום שרק דרך חביבות התורה, ממשיך אותו מעמד הר סיני נורא ההוד, להתחדש להיותם היום.

- שכן מעמד הר סיני, הוא זה הנצרך כדי להיות לעם. והלא מעמד זה היה לפני ארבעים שנה, ואילו "היום", לא יתכן להיות לעם רק על חשבון האתמול...

באה חביבותה של תורה, ומכניסה את לומדיה היום, תחת אותו הר סיני, כך שלא רק אתמול היינו בהר סיני, ולא רק אתמול שמענו את קול השם מדבר מתוך האש.

אלא היום...

החר ומעמדו, התפשטו מן האתמול אל היום. היום הזה נהיית לעם!

- האתמול הוא נושא לזכויות, לשכר, אבל עד כמה שנוגע הדבר לאישיות, לאיכות, לגברא עובד השם - אין "היום" שואב, אלא מן העכשיו...

ולא יהיה "האתמול" אלא "תירוץ", ללא משקל.

~ - בן אדם! מה איכותך בשעה זו!?!

טעם פרשת כי תבא ודעת קעה היום הזה (כו, ט).

פירש"י "בכל יום יהיו בעיניך כאילו היום באת עמו בכרית", ובברכות (ג:): וכי אותו היום ניתנה תורה לישראל והלא אותו יום סוף ארבעים שנה היה אלא ללמדך שחביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום כיום שניתנה מהר סיני, אמר רב תנחום בריה דר"ח איש כפר עכו, תדע שהרי אדם קרא ק"ש שחרית וערבית וערב אחד אינו קורא דומה כמי שלא קרא ק"ש מעולם, ודמיון זה לקריאת שמע צ"ב.

ונראה לבאר כונת מאמר זה שמוטל על האדם להתעלות בעבודת השי"ת בכל יום ויום, ולחדש ולשפר מעשיו לפי מצבו ומעלתו דהיום, והרי זה כאילו כל יום נכנס הוא בכרית, שנתחדש אצלו חובתו לקיים את התורה כפי מדרגתו והשגותיו שבכל יום, וכאילו נתנה לו תורה ביום זה, ואכן לכשיתעלה האדם ויתחזק בנפשו להוסיף אומץ בעבודת השי"ת, ירגיש הוא בנפשו שעד עתה לא קיים את התורה כראוי, כפי שמשג האותה היום.

ענין זה הוא המונח ביסודו של החיוב לקרא ק"ש בכל יום, שיהיה האדם מקבל עליו בכל יום עול מלכותו יתברך, ויוסיף להתבונן בייחודי הכוור והחובה לעבודו, על שלא יהיה יום אחד דומה לחבירו מבחינת מצבו הרוחני של האדם, ועל כן מי שלא קרא ק"ש ערב אחד הרי הוא כמי שלא קרא ק"ש מעולם, כי נמצא זה האדם חסר קבלת עול מלכות שמים כראוי לו לפי מעלתו של אותו יום.

באר הגה"צ רבי יוסף לייב ננדיק זצ"ל משגיח ישיבת קלצק: בידי כלל ישראל ניתן פה המפתח להצלחה, ההתחדשות.

הקב"ה ברא את עולמו שהאדם שואף תמיד להתחדש ואילו כשהוא מתיישן לא נושאת עבודתו פרי, צא וראה איך אומות העולם לוקחים טבע זה ומחליפים שיטות ואידאות שוא חדשים לבקרים, וכל שיטה שמפציעה מפנה מקום לרעיונות החדשים שאנשים בודים מליבם כמו שכתוב בפסוק (לקמן לב. יז) "אלהים לא ידעום חדשים מקרוב באו לא שערום אבתיכם", לעומת זאת דתנו הקדושה אלפי שנים סובבת היא סביב אותה תורה ואתם מצוות בלי לאבד את חינה בעיני ישראל, איך זה מה שכתוב ברש"י: בכל יום יהיו בעיניך כאילו היום באת עמו בברית וכן דרשו חז"ל על הפסוק (שמות יט.א) "ביום הזה באו מדבר סיני" פרש"י "שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום נתנו".

צריך תמיד להתחדש ולא לעשות את התורה מלומדה, אלא לחוש ולצייר שהיום נכנסת בברית לקיים את התורה והמצוות.

ספר היובל למרן הגר"ש שקאפ זצ"ל

והרי ענין של דבר חדש והידושים הוא עומד במרכזו הוי האדם והתעניינותו הידוש מעורר סקרנות וממלא את הלב, ואילו דבר ישן מטבעו אינו מעניין אנשים, וכל שכן שאינו מעורר אותם להתעניין בו, ואין להם חשק ורצון להתעסק בו.

ואם כן, היתכן שיהיה מוטל חיוב על אדם שהתורה תהיה בעיניו בכל יום כדבר חדש, והאז כשר למד וחזר ואפילו מאה ואחת פעמים, איך ניתן לדרוש מאדם דבר שהוא ההפך הגמור מטבעו ולמעלה מכוונות נפשו, שדבר ישן ומוכר לו היטב יעורר אצלו התעניינות וסקרנות, כאילו שומע זאת פעם ראשונה. והלא טבע האדם שמואס בישן ומחבב את החדש.

ואמנם מוצאים אנו גם בחיי האדם, שדברים גשמיים, אף על פי שהם נעשים מידי יום ביומו במשך כל החיים, כמו אכילה שתיה ושינה, אינם נמאסים בעיני אדם, וכל אדם מרגיש בהם תיאבון, חשק ועריבות. ואתמהה, הרי אדם אוכל כל יום שלוש פעמים ושוחה לאין ספור, אם כן, איך זה שלא נמאס בעיניו, ולא רק שזה לא נמאס, ולא אובלים ושוחים רק מפני ההכרח וצורך קיום הגוף, אלא שמוצאים בהם בכל פעם טעם ותענוג, כאילו הם חדשים.

אלא רואים מזה, שלכל דבר שהוא הכרחי לחיי האדם, אפילו הוא רק לקיום הגוף, יסד מלכו של עולם טבע של השתוקקות ושל חמדה ועונג, כפי שבכל פעם יהיה לאדם חשק ורצון לאכול ולשתות כדי לקיים את גופו, וירגיש בזה טעם והנאה, כי אם אדם לא יחוש טעם והנאה באוכל, יתעצל ולא יאכל אף על פי שקיום הגוף וחיותו תלויה בזה.

ואם לצורכי הגוף הגשמי כן, ובשביל חיי עולם הוזה כן, על אחת כמה וכמה שלצורך הנשמה ולחיי נצח, יסד מלכו של עולם את האפשרות לחוש בדברי תורה בכל פעם מחדש טעם והנאה כאילו הם בעיניו כחדשים.

אולם עלינו להתבונן מדוע אין אנו מרגישים זאת, ולא חשים שבטבע גופנו טבע הכוח הוזה להרגיש ולחוש הנאה וטעם ועריבות בלימוד התורה, והרי אצלנו נתפס הדבר כדרגה עליונה מאד.

זאת ועוד, גם אם אכן יש דרך עבודה שעימה ניתן להשיג מדרגה זו, הרי זה יוצא מהכלל שאין הקב"ה בא בטרוניה עם בריותיו, היות שבמציאות שלנו אין זה דבר הטבוע בנו, ואדרבה, הרי זה מנוגד אצלנו לטבע, וצריך לעבוד על

והנהגה אנו אומרים בנוסח הברכה "וחיי עולם נטע בתוכינו" (ברכת-התורה), הרי כן בלב האדם ובשורש חיינו נטועה השתוקקות לחיי עולם, כמאמר הכתוב "גם את העולם נתן בלבם" (קהלת ג, יא). הקב"ה נטע בלב האדם רצון עז וכביר לחיים של נצח. אדם אינו צריך לשכנע את עצמו בחשיבותם של חיי נצח, והוא אינו נוקק להביא הוכחות וטברות לחשיבות חיי נצח, כי רצון זה ושאיפה זו מונגנים בתוך תוכו, וכל איברי האדם הם כלים להפקת רצון זה מן הכוח אל הפועל.

וכפי שכתוב בתורה בהמשך בסוף הפרשה "ולא נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמע" (להלן כט, ג), ובתרגום יונתן: ולא יתב מימרא דה' לכון לבא למנשי אלהן למנדע, ועיינין למרמזא אלהין למחמי, ואודנין לטמטמא אלהין לצייתא - לא נתן ה' לב לשכוח דרכיו, אלא לב לדעת, ולא נתן עיניים לקרוץ בהם אלא לראות, ולא נתן אזניים לטמטם בהם אלא לשמוע בהם.

הווה אומר, כל מציאות האדם נבראה ועומדת למטרת חיי נצח. יצירת הלב היתה בשביל 'לדעת', אך ורק לשם כך ניתן כלי זה בגוף האדם, והעיניים לא ניתנו לרמיזות וקריצות ולשאר הכלים, אלא מטרת בריאתן היא אך ורק לראיה, להסתכלות, לעיין ולהתבוננות, והאזניים כמו כן לתכלית נשגבה ועליונה נבראו, והיא, לשמוע להאזין ולציית.

ללמדנו כי עבודת האדם היא רק לא לקלקל, לא לנטות מהדרך הסלולה ולבקש חשבונות רבים, כפי שהקב"ה אמר לאדם הראשון בשעת בריאתו: תן דעתך שלא תקלקל ושלא תחריב את עולמי (קה"ר פ"ה, כח). כי על כן, את כל עבודת האדם ואת כל הדעה והחכמה שבו עליו להפנות לאפיק יחיד, והוא שלא לקלקל את הקיים, ובשלא יקלקל, הרי ממילא גופו וכל איבריו יעמדו על מתכונתם כפי שנבראו מתחילת יצירתם למטרת חיי נצח, והמנה ישרתו בדרך העולה בית קל-.

ומעתה אין מקום לתמוה איך נדרש מהאדם שדברי התורה יהיו בכל יום בעיניו כחדשים, כי כדי להגיע לזה ולהשיג תכלית זו אין צריך לעבוד ולעמול

קשות, אלא נדרש מהאדם רק שלא לקלקל, ואז גופו מתחילת יצירתו וטבע בריאתו יעמדו מוכנים לקלוט את חיי הנצח, ומטבעם הם יהיו כלי שרת לעזור לאדם להשיג את התשוקה של חיי עולם הנטועה בקרבו.

שכן אחרי שאדם לא יקלקל את מציאות הוויתו, ויראה את תכלית חיינו כפי הראוי לראותה, יסתכל ויתבונן ויתעמק ויבוא מעצמו לשאוף לחיי עולם, אז יבין וירגיש שהתורה היא צורך קיום חיי הנפש, וכל דבר שבתורה הוא 'אהבה בתענוגים' פשוטו כמשמעו, ובלי ספק שדברי התורה יהיו בעיניו בכל יום כחדשים.

תע טיב פרשת כי תבא התורה

פתח רבי יהודה בכבוד תורה ודרש: 'הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם', וכי אותו היום נתנה תורה לישראל? והלא אותו יום - סוף ארבעים שנה היה. אלא ללמדך, שחביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום כיום שנתנה מהר סיני (ברכות סג, ב).

וידועים המה דברי האור החיים' הק' על הפסוק 'שמחת בכל הטוב' (דברים כו, יא), וז"ל: גם ירמוז במאמר 'בכל הטוב' אל התורה, כאומרם ז"ל 'אין טוב אלא תורה'. ומוסיף בלשונו הזהב: שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה, ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה, כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם.

ואכן, לומדי התורה מרגישים בכל יום ויום מתיקות ועונג מחודש בלימודם, כי התורה חביבה על לומדיה בכל יום ויום כיום שניתנה מהר סיני, ונפשו מתענגת מזיו החכמה ומרגיש טעם גן עדן בעוסקו בתורה.

ומי שלא זכה למתיקות התורה, אות הוא כי עדיין חסר לו בלימוד עצמו, כי חז"ל קבעו שחביבה תורה על לומדיה, ואם היא לא חביבה עליו

ג] ויש לומר עוד, שחכמת התורה היא חכמה העליונה, והיא בלי גבול ובלי תכלית, כי הנה על הבריאה שברא הקב"ה אמרו חז"ל (חגיגה יב ע"א) בשעה שברא הקב"ה את העולם, היה מרחיב והולך כשתי פקעיות של שתי, עד שגער בו הקב"ה והעמידו וכו', והיינו דאמר ריש לקיש מאי דכתיב (בראשית לה-יא) "אני א-ל-ש-ד-י", אני הוא שאמרתי לעולם די, ע"כ. ולולא שאמר לעולם די היו השמים והארץ מתפשטים ללא סוף, כי הדיבור של "יהי רקיע" היה מתפשט והולך עד שאמר די, וביאר הסבא מסלובודקא זצ"ל שדבר ה' הוא בלי קץ ותכלית, ואם כן התורה שלא נאמר בה די, באמת היא חכמה בלי גבול ובלי תכלית, "ארכה מארץ מדה ורחבה מני ים" (איוב יא-ט). ולכן שפיר אפשר להשיג בה כל יום כחדשים⁴¹.

וביתר עמקות, בתורה אין התיישנות, שהרי התורה היא נצחית ואין מושג שהזמן משפיע על התורה, לכן לא תתכן התיישנות בתורה - כי התורה היא חכמת ה', והוא יתברך נצחי, והתיישנות היא סתירה למושג של נצח. ומכיון שהתורה נצחית

ומתחדשת, היא גם נותנת את הכח הנצחי ללומדי התורה שיהיו דברי תורה חדשים להם כאילו היום נתנו, ודו"ק.

הן ומסוגלת עם ישראל הוא זה, כמו הדגים שבים, שלמרות שהדג נמצא תמיד במים, והוא שותה מים, אף על פי כן כל טיפת מים שנופלת לעומתו, הוא קופץ אליה ובלוע אותה כאילו לא נכנסה טיפת מים בפיו מעולם, והיא כמו הטיפה הראשונה, עם אותו התיאבון והצמאון, כמאמרם חז"ל (בר"ר זז-ג), מה דגים הללו גדלין במים, כיון שיורדת טיפה אחת מלמעלה מקבלין אותה בצמאון כמי שלא טעמו טעם מים מימיהן, כן הן ישראל גדלין במים בתורה, כיון שהן שומעין דבר חדש מן התורה הן מקבלין אותו בצמאון כמי שלא שמעו דבר תורה מימיהן, ע"כ⁴⁴.

In conjunction with the covenant that Bnei Yisrael would make with Hashem to perform the commandments of the Torah, Moshe tells Bnei Yisrael the following: "Haskeis u'shema, Yisrael, today you have become a nation to Hashem your God and you shall heed the voice of Hashem" (27:9-10). Sforno explains, "Haskeis' - picture in your mind; 'u'shema' - and contemplate: 'And you shall heed the voice of Hashem' - when you picture this and understand it, then you will undoubtedly heed the voice of Hashem."

According to Sforno, the Torah is revealing to us that picturing Torah concepts in our mind can aid us in our fulfillment of the mitzvos. For example, we are commanded on Pesach to feel as if we ourselves left Egypt. This includes conjuring up a picture of this momentous occasion. We should imagine the pillar of fire that illuminated the area, as well as the awe-inspiring procession led by Moshe and Aharon - each family surrounded by 90 donkeys laden with bounty, all marching out of Mitzrayim in an incredible display of Hashem's might. The same concept applies to the commandment not to forget the revelation at Har Sinai.

Picturing these events, which defied all the laws of nature, is not merely a fulfillment of a specific mitzvah; it is an essential part of our emunah. A person's emunah in Yetzias Mitzrayim and his belief that the Torah came from Hashem is not complete until he has depicted and contemplated these occurrences in his mind. Conjuring

"We should imagine the pillar of fire that illuminated the area, as well as the awe-inspiring procession led by Moshe and Aharon - each family surrounded by 90 donkeys laden with bounty, all marching out of Mitzrayim in an incredible display of Hashem's might."

40

הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם לה' אלקיך. וברש"י, היום הזה נהיית לעם, בכל יום יהיה בעיניך כאילו היום באת עמו בברית. ויש לומר שמרומז בו במיוחד גם על היום בו נהיית לעם, והוא שבת קודש, שהש"ק נקרא יום שהוא היום הידוע, כמאה"כ (שמות טז) אכלוהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאוהו בשדה. ושבת קודש הוא יום כריתת ברית בין קוב"ה וישראל, כמאה"כ (שמות לא) ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם, היינו שבכל שבת יש כריתת ברית מחודשת בין הקב"ה לישראל. וע"ז מרומז בכתוב לעשות את השבת לדורותם ברית עולם, היינו שיעשו את השבת לדורותם שתהיה ברית עולם, שבכל שבת תתחדש הברית הזאת בין קוב"ה וישראל, שזה עיקר מצות שבת כריתת ברית מחדש, וע"ד מאחז"ל (ב"ר יא, ט) שאמר הקב"ה לשבת כנסת

ישראל יהיה בן זוגך, שכל שבת הוא התחדשות בחי' נישואין.

41 עוד מרומז בהיום על ראש השנה יומא דדינא, כדאי' בזה"ק (ח"ב מד). במד"כ (מ"ב ד) על אלישע במעשה האשה השונמית ויהי היום ויבא שמה, ההוא יומא יומא טבא דראש השנה הוי, ואיתא שם שזה שאמר לה אלישע היש לדבר לך אל המלך, היינו האם יש לה מה לדבר ולבקש אל הקב"ה המלך המשפט, ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת, אכניס רישי בין סגיאין, שבוה שכוללת עצמה בתוך הכלל זהו גופא השמירה עבודה. וע"ז מרומז בכתוב היום הזה, שראש השנה הוא ג"כ יום כריתת ברית בין קוב"ה וישראל, וכמאה"כ עוד (דברים כט) אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם וגו', זה יומא דדינא שכולכם עומדים לפני ה' אלקיך, לעברך בברית ה' אלקיך

ובאלתו אשר ה"א כורת עמך היום, וביום הזה נהיית לעם לה"א. ולכן בכל התפלות של ר"ה מתייחסים בעיקר להכתרת המלך, כמו שאומרים בתפלה ותמלוך אתה ה"א מהרה לבדך על כל מעשיך וכו', מלוך על כל העולם כולו בכבודך וכו', כי עיקר עיצומו של היום הזה הוא כריתת הברית המתחדשת בכל שנה, ויום הדין הוא אם הם ראויים להכנס לברית הקדוש הזה. וכדאי' בעבודת ישראל, שבר"ה יש דין כביכול כלפי מעלה, שעיקר הקטרוג הוא למה הקב"ה מתייחס על ישראל ונקרא אלקי ישראל, הרי הם חוטאים ואינם ראויים לכך, וזהו שנאמר כי חוק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, שהמשפט הוא למה נקרא אלקי יעקב. ועד כי יאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה, שזהו הנצחון הגדול של עם ישראל.

והנה הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם נאמר בלשון יחיד, וי"ל ענינו ע"ד דכ' קודם מתן תורה (שמות יט) ויתן שם ישראל נגד ההר, ואחז"ל במכילתא ויתן שם ישראל כאיש אחד בלב אחד. והוא משום שבכח היחיד לא היה אפשר להשיג את הגילויים הגדולים שהיו בעת מתן תורה, כמ"ד

39

up a picture gives life to these events, and this simulated experience can make an indelible impression on a person's life.

* Imagining these events is an activity that can be performed anytime and anywhere. Picture the Beis HaMikdash, Akeidas Yitzchak, Yetzias Mitzrayim, Har Sinai, or any of the numerous momentous occasions in our rich history. Take a few minutes to let your imagination fill in as many details as possible. The more time you invest, the more real the event becomes.

• This simple exercise has the power to strengthen one's emunah, and can also aid one's preparation for Rosh Hashanah. A true "picture" of Hashem as the King over the entire world will make it easier to accept His sovereignty during the Yamim Nora'im.

(AleI Shur, Vol. II, p. 274)

44

וענין כריתת הברית בב' הימים הקדושים האלו ש"ק ור"ה, כי ימים אלו יש בהם התחדשות הבריאה. כל שבת מתחדשת הבריאה, כמ"ד באוה"ח הק' עה"פ ויכולו, שהקב"ה בבריאת העולם לא נתן כח להתקיים אלא ששה ימים בלבד, ובכל שבת ישנה התחדשות הבריאה לששה ימים נוספים, והתחדשות בריאת העולם בכל ש"ק היא מכח שמירת השבת, ועד שאם היה נחסר שומר שבת בכל העולם לא היה יותר קיום לבריאה. וכמ"כ ראש השנה הוא עת התחדשות הבריאה, שבכל שנה ושנה בר"ה מתחדשים כל הבחי' וסדר ההשתלשלות כמו שהיה בעת בריאת העולם, כלי האר"י הק' שהכל חוזר לקדמותו. וכיון שבב' ימים אלו מתחדשת הבריאה יש בהם גם כריתת ברית מחודשת, כי כל תכלית הבריאה היא בשביל ישראל, וכמאחז"ל (ויק"ר לו, ד) על בראשית ברא וגו', בשביל ישראל שנקראו ראשית, והיינו בשביל הברית שבין הקב"ה וישראל. ולכך בכל עת התחדשות הבריאה מתחדשת ג"כ כריתת הברית בין קוב"ה וישראל, מה שזה ענין ב' ימים הק' האלו. ובב' ימים אלו כורת יהודי מחדש את בריתו עם הקב"ה, שאם את בריתו הקודמת לא שמר כ"כ ולא קיימה כראוי, הרי מחדש עתה את כריתת הברית. כל ש"ק יש בה כריתת ברית

שבועית, ובר"ה הוא כריתת ברית השנתית בין קוב"ה וישראל.

43

אמנם יש חילוק בדרגת כריתת הברית של שבת לר"ה. כריתת הברית בשבת היא מתוך אהבה, כי הש"ק במקורו הוא ענין אהבה, כד"א כי לישראל עמך נתת באהבה, ואילו בר"ה כריתת הברית היא מתוך יראה שהאלקים עשה שייראו מלפניו, שיש בחי' דביקות וכריתת ברית שמישיג יהודי מתוך יראה, ע"ד דאי' בפרי הארץ (פ' עקב) עה"פ ועתה ישראל מה ה"א שואל מעמך כי אם ליראה, שיש בחי' דבקות מתוך יראה, שהיא היראה שיש למקבל מהמשפיע, מתוך שידוע כי בלעדיו אין לו קיום, שאם ימנע ממנו את השפע המגיעו חייו אינם חיים. וע"ד אדם הטובע בים סוער ובא אחד להצילו, שהוא נאחו בו בכל כוחותיו בידועו שאם ירפה מאחזותו בו ולו לרגע אין לו זכות קיום. וזו המדרגה הראויה של יראה שצריך שתהיה ליהודי, כאשר הוא יודע

כי בלי השי"ת אין לו זכות קיום, ומתוך כך הריהו מתדבק בכל מהותו בהשי"ת. וזו הבחי' ישנה בר"ה שהוא יום הדין וענינו יראה, ועליו נאמר היום הזה נהיית לעם לה"א, שבחי' הדביקות וכריתת הברית בר"ה היא מתוך היראה הזו. וע"ז כריתת הברית והדבקות בה' בראש השנה נמתקים כל הדינים.

וזה פי' מאה"כ (דברים ד) ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום, הוי"ה הוא מדת אהבה ואלקיכם מדת היראה, ואתם הדבקים בה' אלקיכם, הן מתוך אהבה והן מתוך יראה, חיים כולכם היום, אם ע"י הש"ק הנקרא יום או ע"י ר"ה יומא דדינא, שהם ימי כריתת ברית ובהם אתם דבקים בה"א. וחיים כולכם היום, שע"י הכריתת ברית נמתקים כל הדינים ונכתבים לחיים.

45

הזה נהיית לעם, שכאמור מרומז לראש השנה, ע"פ מר"א בזה"ק (תיקו"ז תי' ו), דאינון צווחין ככלבין הב הב, הב בני חיי הב מזוני. ואמר ע"ז מרן מקוברין וי"ע, שבדאי צריך יהודי לבקש ולהתפלל על בני חיי ומזוני, שממי יבקש על כך אם לא מהקב"ה, אלא שלא יבקש זאת כאינון דצווחין ככלבים, רק למען כבוד השי"ת, שצריך לכל זה כדי שיוכל לקיים תפקידו כיהודי. וי"ל עוד בזה, כי זוהי כוונת אומרו הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם לה"א, שעל יהודי לדעת כי ר"ה הוא יום הכתרת המלך ובו התחדשות כריתת הברית בין קוב"ה וישראל. זה עיצומו של יום, וזו עיקר העבדות בר"ה, היום הזה נהיית לעם. וכשמקיים זאת אזי ממילא כבר ממשיך ע"ע הברכה בבני חיי ומזוני, אבל אין ענינים אלו עיקר תפקידו מה שצריך לבקש מהקב"ה ביום זה. וע"כ אין תפילות ראש השנה מיוסדות בקשר ליום הדין, ואין זה מוזכר בהם אלא דרך אגב, וזכרנו לחיים וכו', ועיקרם מיוסד על ענין הכתרת המלך, שענין זה הוא עיקר העבדות בר"ה, וענין יום הדין אינו אלא כתוצאה מכל זה. ובוה י"ל מה שמקשים מדוע לא נזכר בתורה ענין יום הדין שבר"ה, משום שעיקר העבדות בר"ה הוא היום הזה נהיית לעם לה"א, וע"י שמקיים זאת נמתקים מאליהם כל הדינים ונכתבים ונחתמים לחיים.